



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vivat Rex Carolvs

Franz <I., Frankreich, König>

[Köln], 1519

VD16 F 2325

Oratio Ad Reverendiss. Et Illvstrissimos principes electores, edita per
generosum Comitem Hermannum Nuenarium in ipsis comitijs regis
Romano[rum], p[ro] Inuictiss. & Christianiss. Carolo Ro. rege ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34650

ORATIO AD

REVERENDISS. ET ILLUSTRIS

simos principes electores, edita per genero-
sum Comitem Hermannum Nue-

narium in ipsis comitijs

regis Romanor,

p Inuictiss. &

Christianiss.

Carolo Ro.

rege ele-

cto.



I DE IM

PERII MAIESTATE,

de gloria, de honore concertan-

tibus, aliena laudatioe uehemē-

ter opus esse perspicerem, O Il-

lustriss. atq; potentissimi Ger-

maniae principes, ac Ro. Impe-

rii electores, profecto omnem meam industriam, omnes
ingenij vires ad hoc iamdudum contulissem, ut accumu-
latis & congestis undiquaq; laudibus, Carolum inuictis-
simum Hispaniarum regem, a me diligenter uobis com-
mendatum sciretis. Non enim adeo omnem prorsus di-
cendi rationem a nobis alienam esse putamus, ut, si de
Carolo rege dicendum sit, aut defuturas nobis res, aut uer-
ba metuere possimus. Quocirca uos obnixè rogo prin-
cipes illustriss. ut adulescentiae nostrae aliquid conceda-
tis, simulq; illud, quidquid est a me commissum apud
uos audacius forte q̃ ista aetas, & conditio mea tulerit, id-

B

ipsum meo in patriam summo adfectui, & singulari erga
Carolū regem, illiusque diuinas uirtutes amorī condō-
netis. Quis enim non optimo iure succenseat, laudari cer-
nens apud uos summo cum artificio, ac praeferrī eos, qui
nihil unquam in uos beneficij contulerunt? Illum uero,
cuius extant in uos pulcherrima, atque praeclarissima stu-
dia, passim contortis, obliquisque dictis traduci? Cum hūc
potissimum uobis commendari, ac a uobis unice & colī, &
obseruari oportuit. Nam quē hoc tempore in tota Asia,
aut Europa regnare creditis, tanto popularium cōsensu,
tanto complausu omnium nationum, tāta cum imperij
& dignitate, & amplitudine? Aut quem in toto orbe ter-
rarū regem esse existimatis, de quo uel materia amplior, uel
historia ad immortalem gloriā excitandam copiosior
suppetat? quamque nec aemulus extenuare, nec orator sua
eloquentia magnificare possit? Nos autem longe diuer-
sum ab his sentimus, qui decorem principis in laudatio-
ne constituunt. Immo maxime indecorū reputamus, si
quis exquisitis rhetorū flosculis, se id consequutur spe-
ret, quod non nisi excellentissimis uirtutibus, & clarissi-
mis ingenijs, peruium semper patuit. Namque illos ma-
xima laude, ueraque gloria excellere ducimus, quos non
eloquentia rethorū, non conflata ab oratoribus praeco-
nia commendarunt, uerum quos egregia facinora, & ex-
imia res gestae apud mortales extollunt, atque illustrant.
Hac est uerissima (ut ille summus orator putat) qua ad
superos itur uia. Hac prisci illi uiri fortissimi certatim con-
tenderunt, atque in tantum profecerunt, ut illis tum saecu-
lis immortales honores, diuinosque cultus meruerint.
Est & altera uia multum etiam ad imperium acquiren-
dum, & retinendum necessaria, gratia uidelicet, ac fauor
Po. Ro. qui in deligendo principe, per se saepe pluri-
mum ualuit. Ipse enim uirtutes, & si solae satis muni-
tum ad petendum principatum iter ostendant, tamen si
gratia fulciantur, uix unquam repulsam habituras existi-

mo. Hæc quoties ipse mecum memoria repeto, non pos-
sum nō uehementer admiratione duci, ita, ut per beatum
iudicem Carolum regem, in quo nihil natura neglexe-
rit, quod ad corporis, ac animi foelicitatem pertineat. In
hoc enim adeo conferta, & cumulata sunt omnia cū cor-
poris, tum animi bona, ut neq; priorē agnoscat, neq; ad-
mittat parem. Quibus de rebus, si ante conspectum ue-
strum plenum & auctoritatis, & grauitatis, ipse uerba fa-
cturus essem, pertimescerem sane, ne me in ipso oratio-
nis medio cursu, copia rerum obrueret. Atque ita obrue-
ret, ut omnem prorsus recte dicendi modum, confunde-
re necessarium fuerit. Mihi uero animus nunquam fuit
Illustriss. principes, ut Carolum regem (cuius uobis ex-
ploratae sunt, & compertae uirtutes) apud uos laudare
uellem. Neq; enim tam sum excors, ut non intelligam
hunc locum, & hæc tempora, aliud longe maius, ac di-
gnius quiddam expostulare, id quod a principio & di-
xi, atque professus sum. Ac etiam nunc libere & inge-
nue fateor, non licere cuiquam habere comitiorum eius-
modi rationem, ut in laudatione cuiusquam uersari pa-
trum uoluntates, ac sententiam Senatus ab oratoris de-
liberatione pendere credat, quasi non magis ad fortia fa-
cta, quam egregia, & bona uerba spectare oporteat.
Vnde postquam uestrum istud amplissimum, ac illu-
strissimum collegium, septenaria perfectione absolu-
tum, diuina providentia, ad futuri Romani Regis ha-
benda comitia, Franckesfurdium conuocatum est, ut
uniuerso orbi Christiano, suo capite iamdudum orba-
to, ueluti quendam solem terris, adsignare debeat prin-
cipem, profecto non est, ut dubitare quispiam possit;
quin uobis abunde omnia superfluant, quæ ad abso-
lutissimam sapientiam, animorum constantiam, æqui-
tatemque requiruntur. Ita, ut nullo monitore, quan-
tumuis etiam ingenij, aut eloquentiæ facultate præ-
stanti, sed sola uestra prudentia freti, eum sitis Regem

Ro. uestris suffragiis declaraturi, quæ ad id muneris ob-
eundum, sufficere cognoueritis. Nec ego sum usq; adeo
perfrictæ frontis, aut proculcati pudoris, ut præscribere
uobis, quem uos eligere debeat, temere præsumam, aut
quenq; ita uobis proponere audeam, ut in eo deligendo,
non multo plus uestris acerrimis iudicijs, q̃ meæ opinio-
ni concedendum putem, Tametsi multis sane argumen-
tis, haud obscure probare possum, Carolum Regem,
omnibus, qui in hunc usq; diem a uobis imperium peti-
erūt, non modo uenire præferendum, uerumetiam com-
petitorum a uobis nullam omnino rationem esse habenda-
dam. Quidquid enim isti sibi utcunq; usurpant, hoc ille
summa cum æquitate possidet. Et ut paucis multa con-
cludam. Solus hic, omnium ante se regum foelicitatem
ex æquo superare uidetur. Non modo quæ ei a natura
insunt, uel ex industria, & exercitatione prouenerunt,
uerum etiam hæ quoq; res, quæ tantum ex arbitrio for-
tunæ, ut uulgius putat, seu fatorum, ut philosophi opinantur,
dependent, hæc omnia tam peculiaria habet, ut non ei
collata, sed cum eo nata fuisse uideantur. Cum hoc si opti-
mos quosq; conferre libet, comperietis magnam obscuri-
tatem clarissimos alioqui uiros, huius splendore obiecto,
contracturos. Cedat opibus & diuitijs Chroesus, Cedat
prudentia Philippus, Alexander prosperitate, potentia
Xerxes, magnanimitate Leonidas, liberalitate Agesila-
us, gratia Alcibiades. Ea propter neminem existimo fore,
qui huius augustissimi imperij molem, tam facile ex-
tollere, collapsum uero, ac iam foedari coeptum, tam po-
tenter restaurare, in angulos Germaniæ coarctatum, tam
longe lateq; propagare possit. Quis enim nesciat quan-
tas militum copias, tam pacis, q̃ belli temporibus para-
tas semper habere consueuerit? Quantam etiam, & q̃ nu-
merosam classem, tum in Mediterraneo mari, tū in occi-
dentali Oceano constituerit: quibus nō magis sua ac so-
ciorum regna, q̃ totam ipsam Christianam Rempub. ab

incurſa barbarorū & hoſtium, ſtrenuiſſime tutatur. Atq; hoc ſolo nomine uel maxime commendandus, quod publicam ſalutem, ſuo periculo ſemper anteponendam duxerit. Qua in re quanta moſteſtia ac temperantia ſemper uſus ſit, ex hoc conſyderare poteſtis, quod in tanto ſumptu circa curam præſidiorū, & copiarū, nemini incolarum importune moleſtus eſt. Neq; ita agit, ut illi, qui paganorū, ac uillanorū ſuorū ſudoribus, & ſanguine, militū rapacitatē, libidinē, ingluuiemq; q̄tannis explent, & heu dictu miſerabile, plus ipſi calamitatis, & nocuenti ſuis ſubditis inferunt, q̄ uel inſenſiſſimi hoſtes excogitare, nedum inferre, poſſent. Sed noſter hic, ſine ſuorū iactura, ſine priuatorū magno incōmodo, e regijs uectigalibus ſtipendia militibus copioſe ſuppeditat. Satis locupletem ſeſe exiſtimans, ſi ſui penuria, & calamitate non opprimantur, ſatis ſœlicem, ſi ſuos ab inſœliciſſima tyrānide defendat. Nolo ego hoc loco recensere egregiam illam corporis habitudinē, ac illa pulcherrima naturæ lineamenta, quæ hunc plane coarguunt uere Germanicum illum ſplendorem referre. Nolo inquam recensere illa tam uulgata, & ferme prōtrita, ne ueſtris auribus plus iuſto moleſtus ſiam, ea inculcans atq; in medium proferens, quæ etiam gladiatoribus, & athletis communia ſunt. Tamen hoc unū breuiter admonere operæpretium eſſe duxi, hanc ſcilicet ætatem, & has uires, quæ huic natura largita eſt, tolerādīs ſudoribus, algoribus, uigiſijs, alijsq; incommodis accommodatiſſimam eſſe. Partim etiam ut uos commonerem impudentiſſimi cuiuſdā hominis, nuper gallica legatione functi, ad Eburonum ciuitatem prouinciāq; qui, ſiue ex mandato ita dixerit, ſiue gallicam leuitatem, impudentiāq; coercere nō potuerit, in huius noſtri Illuſtriſſ. & Inuictiſſ. regis contumeliā, nihil aliud cum adferre potuiſſet homo ſceleratus, q̄ quod ſatis contumelioſe regulum appellauit, ſtatura forte puſillum ſugillans, quaſi uel id uitium cen-

B iiij

feri possit, si uere obijciatur, aut mox pusillus sit, qui non æquauerit corpore cyclopem. Sed facessat temerarius homo cum sua gallica leuitate, nos sat magnum eum iudicamus, quem maximi quicq; maiorem sese fateri coguntur, & si id ipsum forte inuitissimi faciant. Non debet etiam uos commouere, q; toties per cuniculos oppugnatur Carolus rex, quasi qui nondum fortunæ uices expertus sit. Illi enim constanter adfirmant, imperium decernendum non fore ei, qui belli discrimina, & euentus iniquissimos, dubiosq; lubricę fortis nondum subierit. Ad quod cum dici permulta & grauius, & ornate possint, ego paucis agere malo, propterea, q; eiusmodi sit ista causa, ut nequaquam indigeat accurata defensione. Quippe, quando eandem possumus lōge fortius retorquere in eum, cuius gratia ista dicuntur. At nos aliena oppugnare non decreuimus, uerz nostra defendere. Idq; tam licere cuius opina mur, ut nemo ob id lesū se iure queri possit. Belli ergo fortunam qui sæpius experti sunt, eos ad Remp. administrandam aptos esse adfirmabimus. Absit hoc illustribus principes. Qui em̄ tum aptiores censendi forent, q; uulgus istud perditissimorū hoīm, quos Germania ad publicam calamitatem heu nimis diu aluit. Nā hoc & caloni bus atq; lixis, ac etiam pstitutis illis mulieribus, quę castra sequunt̄ ppe peculiare est, ita ut assidue a fortuna uersentur. Modo uictores, modo uicti circumambulent. Iā triumphātes, mox in triumphum ducti. Aliqñ direptis opibus, exustis ciuitatibus, occisis, aut despoliatis habitatoribus opulentissimi, mox pfligatis prioribus fortunis infelicissimi, ac oīm maxime miserissimi. Hęc iccirco dicere uolui, ut sciatis, huius causę caput, longe nimis imbecillum esse, ut etiam si aduersarius uerz diceret, ppterea ab imperio secludi is debeat, in quē illud sophisma torquet. Quis enim unq; Alexandro magno in rebus gerendis fortunatior? Quis P. Scipione Africano & fortior, & melior? Quis Octauiano felicior, aut potentior? At hi oēs pueri

prope ad imperium admissi sunt, ita, ut nullis antea bellis
propter aetatem interesse potuerint. Cum imperio enim exer-
citantur imperatores, non secus quam nos cum nostris studiis.
Quamquam omnino credere non debetis militaris disciplinae
expertem esse eum regem, cum quo, quicumque sunt in orbe
Christiano egregii, ac famosi bellatores, familiarissime con-
uersantur. Hijs artibus a puero imbutus est, ad eas perdiscen-
das non tam sponte accessit, quam uero quadam naturae pertra-
ctus fuit. Haec uero sunt insignia, quae hereditaria quadam
successione, in hunc propagata fuerunt. Ita, ut audaciam,
& robur, ex ipsis maternis uberibus suxisse uideatur. So-
lent huiusmodi confugia quaerere oratores perplexi, dum
non habent uel quod aduersario obijciant, uel quod pro
se dicant. Quemadmodum si quis cum sanitate repre-
hendere non possit, laudaret febrem quartanam. Ita qui
paci inuident, belli gloriam extollunt. Quibus nos respon-
debimus, duo esse bellorum genera. Quoddam enim sola
imperatorum libidine, ac petulantia quadam ferocientium
animorum leuibus ex causis concitari, ac saepe cum maxi-
mo discrimine Reipublicae in fortunae arbitrio dubium, &
anceps uersari. Alterum uero pro patriae tuitione, pro libe-
ris, pro fortunis, necessario geri oportere. Idque tale esse, ut
siue bene, siue male cedat, ipso nihilominus duci gloriam
semper, ac laudem conferat. Ad haec perpauca compe-
riri, qui in bellis gerendis, non multo magis suis affe-
ctionibus ducantur, & obtemperent, quam publicae uti-
litati consulant, Vt prope qui pro nihilo pendunt iustitiam
pietatem, ceterasque uirtutes. Verum, contemptis religioni-
bus, ac iure gentium spreto, aliena quidem per maximas
iniurias deuastando, contra socios ac uicinos crudelissi-
me grassando, se bellica uirtute, ac militari disciplina, cae-
teris mortalibus praepollere gloriantur. Sed nos omni
praekonio efferendos, omnique laude prosequendos arbi-
tramur, qui sic regnum instituerunt, ut malint suos fines
tueri, quam aliena diripere, pacem fouere, quam excitare

bella, optare potius opulentam patriam ut habeant suis terminis coarctatam, q̄ expilatam ac miseram, etiam si usq; ad Indos protendatur. Quid autem refert, si bella omnino facessant, dummodo patria prudenter, & ordinate gubernetur. Immo omnibus uotis exoptare principem debemus, cuius consilio, & auctoritate, bellica rabies, in pacis lenitatem, & mansuetudinem uertatur. Hoc sancta ecclesia quotidie pijs precibus efflagitat. Hoc euāgelia Christi, quæ fidei nostræ indissolubile fundamentum existunt, toties nobis inculcant. Memineritis sanctum regem David ad extruendum deo templum, indignum fuisse reputatum, eo q̄ uir sanguinum esset, Moysen proinde legis diuinæ promulgatorem, a promissionis patria deo iubente seclusum, regem uero nostrum Christum, quem Iehosue nobis designabat, in ciuitatem sanctam uenisse pacificum. Quapropter de Christianorum cæde non debet gloriari Christianus princeps. Inanis est enim gloria, quæ in Reipub. perniciem uertitur. Omnes quippe unius ciuitatis municipes sumus, præsidem habentes Opt. Max. deum. In hac qui seditiosi deprehenduntur, expedit Reip. ut a regimine præcipites deturbentur, ne labefactetur status immaculatus, & incorruptæ matris ecclesiæ. Videte Ethnicum illum M. Catonem, quanta grauitate ciuilem discordiam exécratus fuerit, Fuisse enim traditur uir ille summæ integritatis, & egregium Ro. probitatis exemplar. Is post illam mēorabilem cladem Po. Ro. in pharsalia confectam, cū interfectorum ciuium cadauera circumlustrasset, manibus obtexisse oculos fertur, ne Reipub. calamitatem diutius contuerentur. Nemo certe tam est mentis, aut rationis expers, qui non longe præferat sanguinolentis bellorum tumultibus, florentissima tempora pacis. Cum in istis omnia & diuina, & humana, optime ac tranquillissime regantur, in illis autem, interrumpantur non modo hominum uoluptates, uerz etiam deorum immortalium cul

rus, religionesq; pessum eant, ac turpissime polluantur.
Et si diligenter introspicitis, reperietis hic multum relin-
qui solidæ & non fucatæ laudis, illic uero mendacijs oïa
fere obnoxia circumferri. Quis enim iactabundo, ac glo-
riæ iam spe inflato, de sua utcunq; sese uictoria extollen-
ti, credat? Quis non uel pro media parte confictum pu-
tet, egregium illud bellicum poema, ubi omnia ad laudē
uictoris cantantur? quodq; (si rem aliunde perconteris)
obscuræ subito fieri uideas, ac tale, ut iam huiusmodi sche-
matis pudere te uehementer possit. Constat ergo belli
imperitiam nemini merito imputandam, qui sua dexte-
ritate, atq; prudentia, sic disposuit regni statum, ut ei bel-
lum inferre non ausit quispiam, nisi fuerit ille extrema
dementia, aut ingēti temeritate correptus. Quod si quis
omnino quietis impatiens, ac belli plus iusto adpetens,
inuitum ac reluctantem temere armis lacefferit, in hunc
demū, ac turbatorē publicæ commoditatis, omnes ner-
uos, omnemq; potentiam expendat, ut tandem optimi
imperatoris officium, non segniter exercuisse comperia-
tur. Iam dicendum uidetur de his rebus, quæ ad imperij
amplitudinem summopere desiderari consueuerunt. Intē
quas summo fere loco constitui solet, mutuus adfectus,
atq; beneuolentia, non solum principis erga Rempub.
uerum etiam erga uicinas gentes, sociosq; & necessarios.
Qua in re si adhuc aliquid est quod a Carolo rege exi-
gendum, aut etiam extorquendum putetis, id ipsum spō-
te sua lubens ipse uobis præstabit. Nam cum tam sit
præclara, ac uere regia indole præditus, ut etiam hostibus
suis ultro parcere, nedum charissimis, ac amicissimis bene-
facere gloriosum esse iudicet, qua occasione induci illū,
aut certe permoueri posse existimatis, ut charissimam pa-
triam suam, non prosequatur maxima cū pietate, & sum-
ma gratitudine. Neq; uestrum esse quenq; credo, qui ne-
sciat qua religione, quibus officijs, qua necessitudine, po-
tentissimi prope omnes Europæ reges, cum illo pacta sit

C

mauerint, Societate inierint, affinitatemque contraxerint,
Angliae uidelicet, Vngariae, Poloniae, Daciae, ac Portu-
galliae. Ferox insuper bellicosaque Heluetiorum gens,
ac populosa Sueuorum coniuratio, nec non Eburonum
prae potens ille, ac inter prudentissimos merito con-
numerandus princeps Erhardus, una cum tota Marcensi-
um familia. Omnes profecto Carolum regem sanctis-
sime colunt, nec est quisquam sociorum, aut necessario-
rum, qui non praestitae fidei reum illum facere ausit. Ius-
iurandum nullis conditionibus ut uiolaret impelli unquam
potuit, fidem etiam hostibus constantissime semper ser-
uauit. Culpam autem quam in alijs damnare saepius po-
tuerat, ipse nunquam admisit, honorem suum integrum,
& illaesum seruare malens, quam alienam perfidiam, uel
uindicando detegere, uel compensando adaequare. Quo-
uero clarius dilucidiusque ipsius Caroli regis erga sa-
crum hoc imperium, fidem perspicere, & diiudicare pos-
sitis, consyderate quaeso, ac animo diligenter perpen-
dite, an aliquando aut palam, aut clanculo aduersus
imperij maiestatem machinatus sit, an pecunijs, fauo-
re, potentia, contumaces fouerit, rebelles susceperit, dis-
fidentes rebus suis imperij hostes ingentibus spebus
erexerit. Quam demum ob causam contemnere illum
Venetorum amicitiam creditis, nisi quia perpetuos ho-
stes Ro. imperij, uestraeque nationi insensissimos esse co-
gnouit? Quo circa si penes me horum comitiorum sum-
ma staret, fidem meam ac honorem me hercle grauiter
acerrimeque laesum putarem, si contra meam conscientiam,
contra publicam omnium expectationem, alium
quenquam isti praefereudum statuerem. Vos ipsi illu-
strissimi principes, iam dudum conspexistis, quod sancte, quod
sincere, quam pure ad imperium aspi- ret. Non ambitione
rapitur, neque tumet arrogantia. Non popularis aurae tem-
pestatibus iactatur. Sed id tantum a uobis officiosissime
petit, quod sui parentes sanctissime possederunt, quodque

si ipse non peteret, uos illi sponte fueritis oblatum, cum
eis rebus habundare illum cerneretis, quæ uos a rege
Romanorum expetenda iudicatis. Prudentissime quidem
a maioribus nostris constitutum est, ut ambitus e Repu.
tolleretur, ne his qui boni in ciuitate uersantur, cum per
ditis nonnunquam, flagitiosisque, in competendo communis,
ac par esset conditio. At uiris fortibus hac lege nequaquam
honoris aditum præcludi uoluerunt, ita, ut coercendos il
los censuerint, qui sua uel dexteritate, uel prudentia, rei
pub. periculis, necessitatibusque consulere possent. Istis enim
qualibet in urbe præmia debent uirtutis. Ad quam inci
tare, ac etiam inflammare mortalium animos solet insitus
ille (nescio quis) gloriæ igniculus, quem uix etiam sapien
tissimi restringere potuerunt. Vnde nec uestre uolunta
ti Carolus rex reluctabitur, si uestro candidissimo iudi
cio huic imperium decernendum duxeritis. Plus nempe ue
stræ pietati, prudentiæ, liberalitati, quam suæ modestiæ dan
dum intelliget. Nam si sapientem mutare sententiam
quandoque expedit, minimeque indecorum habetur, etiam in
his, quæ sub controuersia, & disputatione relinquuntur,
quanto magis ubi de Reipub. dignitate, de salute omnium
agit, ibi pertinacem esse non licebit. Qui enim ad id quod
ei gratuito affert, morosum se præstat, non caret certe tur
pillimo ingratitude, aut simulationis crimine. Quare
enim ut candidatus petit, si sponte oblatum, non alacriter am
plectitur. Hæc ideo dixi, ne quis Carolum regem ex illorum
numero esse credat, qui aliud in fronte, aliud in pectore
gerunt. Ille sese aperte imperatorum candidatum ptef, ea
que in re uestros calculos, ac uestrum exquisitum iudicium ex
pectat. Quid autem attinet exhortari uos, ut eum uobis impera
torem deligatis, qui a Christianorum ceruicibus, ab aris, ac tem
plis dei opt. max. sine uestro incommodo, truculentissimos
ac nepharios hostes depellere tam facile possit, quam lubes ue
lit. Sciunt omnes immanitatem, rabiem, ferocitatemque Tur
carum, Obtrita Asia, in Africam molunt exercitum, breui

quod eis adhuc in Asia deesse uidebat, ferro, ac flamma
subegerunt. Syriam uidelicet omnem, Arabiam denique
totam, uniuersamque Aegyptum, Nolo exaggerare uerbis
Turcarum potentiam, quandoquidem hanc ipsam rem ac-
curate satis proximo Augustensi principum conuentu,
Legati Ro. pontificis effinxerunt, Quibus si fidem adhi-
bendam censetis, mea industria nihil addi, nihil excogi-
tari potest, quod his tam ornatis, ac magnificis buccina-
toribus respondeat. Sed per deum immortalem o illu-
stris, princ. nolite credere quenquam mortalium timeri hoc
tempore a Turcis, nisi Carolum regem. Nolite opina-
ri praeter hunc superesse quenquam, qui huius tam pe-
riculosi, & anceps belli pondus sustinere queat. Hunc
missis epistolis, de pace atque inducijs sollicitant. Hunc to-
tius Europae potentissimum esse palam fatentur. Huius
iam uires in Africa magna suorum clade experti sunt. Hu-
ius classem in mediterraneo mari obuiam semper habent.
Cum hoc sibi rem esse conficiendam uident. Siciliam,
Sardiniam, Corsicam, Calabriam, Apuliamque ex Epy-
ro, ac tota proinde Graecia procul despiciunt, suorumque furo-
ri obiectas esse uehementissime dolent. Peruijs. autem
Pannonijs, quantum itineris spatium interiacere putatis,
si ex Maesia aut Macedonia in Germaniam Thurga ex-
peditionem parat. Verum ibi quoque Croaciam, Austriam,
Charintiamque, uelut quendam Germaniae clypeum ob-
trudi sibi conspicit. Nemo igitur persuadeat uobis o prin-
ci. illust. quenquam mortalium esse, qui maiore desiderio ad
hoc bellum teneatur, aut qui idipsum pro sua gloria, &
fidei honore, celerius ad rectum finem perducere possit.
Si sunt qui de se magnifica pollicentur, & fidem suam
ingentibus promissis onerant, cum nihil adhuc admirati-
one dignum nauauerint, hi (ut fieri solet) tranquillo flu-
mine nauim ducentes, bonos ac peritos se naucleros pu-
tant. Quantoque absunt remotius ab hostium conspectu,
tanto audaciores apparere gestiunt. Qui uero manum

admoouerit, illum obseruare uos oportet. Hic ille est Carolus rex, quem iam saepius honoris causa nominandum putauimus. Ille inquam, qui ad ista fata, deorum immortalium nutu, reseruatur. Huic, qui fortunam tacite obijciunt, ipsi suam fortunam nondum a tergo inspexerunt. Nunq̃ deerit fortuna, si sapientia utamur. Multoq; praestat, fortunae non subiacuissse, q̃ sapientia caruissse. Sapientia uero ad principem spectat, a quo haec fere desyderant, ut regno suo optime praesit, ut seniorum & prudentium consilio Rempub. administret, ut a regimine pueros, mulierculas, & effoeminatos homines excludat, ut in corrigendo, seueritatem iustitiae, cum humanitate coniungat, ut erga bene meritos munificus, & liberalis existat, ut regni opes non facile profundat, ut patriam immoderatis questibus non expilet, ut iura libertatemq; patriae, nulla spelucris, aut gratia cuiusquam flexus diuendat, imminuiue permittat, ut sese omnibus exemplum continentiae & integritatis exhibeat. Haec sunt, quae bonum imperatorem, strenuumq; ducem reddunt, non ea, quae uulgo magna, & praecleara putantur, corporis robur, audacia (quae & temeritas dicitur) usus belli, impatientia quietis, tolerantia laborum, & si qua alia sunt, quae hominibus admiranda uidentur. Cum ad alias uirtutes comparata, statim euanescant, atq; obscura fiant. Restat iam ut de priuilegio Germanicae nationis in designando imperatore, pauca disseramus. Et licet ista pars apud uos multum ponderis, atque existimationis habere merito debeat, a nobis tamen multis uerbis pertractanda non uidetur. Quantum enim ad Carolum regem attinet, omnibus credo habunde satisfactum esse. Interim tamen quid ego de hac re sentiam, & quid uos sentire ac statuere uelim, breuiter explicabo. Requiritur eligendus a uobis imperator, qui ex Germanica natione sit oriundus, neq; hoc solum, uerum etiam qui ipsam linguam, moresq; ac illum magnanimum & generosum spiritum ex incunabilis hauserit.

C. iij

Id ego non solum prudenter, & caute, a uestris maioribus constitutum fuisse, uerum etiam a uobis diligenter obseruandum esse pronuntio. Si enim uestri honoris, ac publicæ libertatis memores esse uultis, nunquam admit-
tetis, ut Germanica natio per uos sese dispoliatam suis priuilegijs lamentari merito possit. Ea profecto longo iam usû apud nos consenuerunt, & in hunc usque diem inuiolata perdurant. Nam. DCCCC. fere exacti sunt anni, ex quo Ro. Imperium, maxima gloria nostra occupamus. Ab illo uidelicet die, quo, inclinante Græcorum fortuna, ad Francos Germanos rerû summa translata fuit. Non libet hoc loco ueterem illam controuersiam mouere, quæ sæpius est ab eruditissimis retractata, qui nam prisci illi extiterint Franci. Sed hoc unum dico, longe a ueritate alienos esse, qui hos ad Galliam trahere conantur. Quippe cum ante Chlodonei regis tempora, in Gallijs habitasse Francos nullis historijs comprobari posse certum sit, at tum Germaniam illos inhabitasse constat. Et licet Gallijs dominarentur, Germaniam tamen aliquando deseruisse, qui affirmat impudentissimus est. Id namq; & Francorum annales testantur, & innumera in ipsorû legibus prodita memoriæ uocabula, quæ Germanicam redolent originem. Huiusmodi permulta comperiet, si quis mihi credere noluerit, in lege Salica, & Ripuariorû, deinde in constitutionibus Caroli magni, Ludouici Chlotarij, ac Caroli iunioris. Testatur præterea frequens, & prope continua illorum apud Germanos conuersatio, confessusque. Belgicam enim a Germania non seiungimus, moti præter alias tum fortissimas, tum efficacissimas rationes, auctoritate præclarissimorum, & amplissimorum uirorum, P. Cornelij Taciti, Clau. Ptolemei, Strabonis, Eutropij ac aliorû, qui etiam Neruios, Eburones, ac Atrabatas Germaniæ adscribunt. Quod si nulla alia prorsus ratio suppeteret, satis (ut opinor) fuerit, Germanorum in Gallos mutuum, & inextin-

guibile odium. Cuius inter priscos rerum gestarum
scriptores, non semel C. Caesar, Tacitus, atque Suetoni-
us meminerunt. Vnde quum & lingua, & moribus,
tum etiam conuersatione a Germanis nihil dissimiles,
sed arctissime copulati fuerint, satis probatum puto, hos
non modo præiudicium uobis nullum facere, uerum
etiam magnum splendorem, atque ornamentum no-
stræ nationi adferre. Quare cessent Galli de istis sese
iactitare, tam claris & inuictis principibus, sola hæc glo-
ria Germanicæ nationi, ac uestris dignitatibus debetur.
Nolite ergo uestram libertatem, uestra priuilegia, ex-
tranei regis libidini exponere. Cauete quæso, ne alium
Imperatorem pronuntietis, quam e uestra natione, & Ger 3
mano sanguine propagatum. Quomodo enim uos liberos es-
se sinent, qui suis subditis insolentissime & superbissi-
me dominantur? Quod si uobis in animum uenerit (id
quod nos unice a deo optimo, maximo postulamus)
Carolus regem, ut sacro Romano imperio regem co-
mittis Franckefurdienfibus decernere uelit, non dubi-
tamus quin id toti Christianæ Reipublicæ, bene foelici-
terque cessurum sit. Vestræ denique dignitatibus, cum-
ctis Germaniæ puincijs, ciuitatibus, oppidis, gratissimū
aliquando fructum sit allaturum. Quandoquidem re-
gem habituri sitis, quem natura ad id effinxisse uidetur,
ut mortalibus imperio dominetur, consilio præsit, man-
suetudine, ac æquitate adiumento sit. De quo uere præ-
dicari potest, id quod Cyrus Persarum rex dicere soli-
tus fertur, Imperium ei deberi, qui quibus imperet me-
lior sit. Nam præter eas uirtutes, quæ egregium impera-
torem efficiunt, omnibus fortunæ dotibus, omnibus na-
turæ ornamentis, præditus est. Paternam enim originem,
triū imperatorū sanguine decoratā, Maternam uero ex il-
lustrissimis & potentissimis Hispaniarū regibus derivatā,
suo ingenito fulgore, uelut quiddā luculentissimū sydus illu-
strat, A quibus hereditario iure superioris, atq; inferioris

Germaniæ angulos regendos accepit, ita ut intra illos nō
 tam inclusa, q̃ munitissimo quodam uallo sepra Germa
 nia uideri possit. Qui triplici etiam Hispaniæ, latissimæ,
 & opulentissimæ prouinciæ, iustissime dominatur, atq;
 augustissime præest. Qui mediterraneum mare, ex Hi
 spanijs usq; ad Creten Asiæ insulam, suis classibus na
 uigat. Qui Sardiniam, Corsicam, Siciliam, Neapolim,
 Calabriam, Apuliam, Mauris Turcisq; oppositas, sum
 ma uirtute tuetur. Qui maximam Africæ partem, iuxta
 Atlantem montem, a columnis Herculis, & initio Ga
 dium, usq; ad Tripolim, atq; Carthaginem tributariam
 possidet. Qui tanta est foelicitate, ut huic plus uno die
 terrarum fortuna contulerit, q̃ potentissimi aliquando
 reges, & expertissimi duces, bello subiugare longo tem
 pore, ac diuturno labore potuerint. Qui in ea est ætate
 constitutus, quæ & uires, & animum cum tempore ipso
 solet augere. Qui gratia tantum apud Germanos ualet,
 quantum ante hunc nemo alius. Hunc itaq; si delegeri
 tis regem Romanorum, uobis, totique Christianæ
 Reipub. optime consultum esse sentietis. Im
 perij fines ampliari, uestros perpetuos ho
 stes profligari, postremo infideles,
 ac barbaros ad fidei professio
 nem uenire supplices cōspi
 cietis. Quod ita uobis
 inspirare dignet
 Opt. Max.
 deus.
 A M E N .
 Dixi.

¶ Edita Franckefurdia, Anno do
 mini. M. D. XIX.
 IX. Kalendas
 Iulij.